

Ook 'migrerende vissers' hebben recht op fatsoenlijke behandeling

Moderne slavernij in visserij

GENEVE – De behandeling van 'migrerende vissers' laat in veel gevallen te wensen over, ook in Europa. Een visser is migrerend als hij op een vaartuig werkt dat onder de vlag vaart van een ander land dan zijn woonland. Vorige maand vond bij International Labour Organization (ILO) in Genève een vergadering van experts plaats over de vaak mensonterende behandeling van deze vissers. Ment van der Zwan van de PFA en Europêche trad op als voorzitter van en woordvoerder namens de internationale delegatie eigenaren van vissersvaartuigen. Hij doet hier verslag.

„Hoewel precieze aantallen ontbreken weten we uit onderzoeken van de Internationale Transportwerkers Federatie (ITF) en andere organisaties en uit de media dat een vrij groot aantal migrerende vissers mensonwaardig wordt behandeld. Deze vis-

sers worden geconfronteerd met toestanden die op dwangarbeid kunnen wijzen, zoals misbruik van hun kwetsbare positie, misleiding, beperking van bewegingsvrijheid, isolement, het gebruik van zwarte lijsten, fysiek en seksueel geweld, intimidatie en bedreiging, het vasthouden van identiteits- en andere documenten, achterhouden van loon, schuld-knechting, slechte werken leefomstandigheden en buitensporige arbeidstijden.

Het misbruik komt vooral voor bij vissers uit zogenaamde lagelonenlanden, zoals Indonesië, Filippijnen en Myanmar, maar ook Egypte en andere Noord-Afrikaanse landen. Lang hebben we gedacht dat dit misbruik alleen voor kwam op grote, slecht onderhouden vissersschepen die onder een Aziatische of goedkope vlag ver van de kust vissen. Maar inmiddels is duidelijk geworden dat het misbruik ook voorkomt op kleinere vissersvaartuigen. Tijdens de week in Genève en eerder al in het Europese comité voor sociale dialoog in de zeevisserij werd duidelijk dat de misstanden 'gewoon' ook voorkomen in de visserijen van lidstaten van de Europese Unie, zoals het Verenigd Koninkrijk en Ierland.

Ronselpraktijken

In Genève kwam de rol van kwaadwillende bemanningsagenten aan de orde. Bij deze 'dienstverleners' en hun stromannen begint het misbruik meestal al. De betreffende vissers moeten aan deze ronselaars geld betalen,

relatief veel geld vaak, om aan een baan op een buitenlands vissersschip te komen. Ze krijgen daartoe leningen die zo hoog zijn dat zij er met hun karige loon, (als zij dat al in handen krijgen) vrijwel niet meer vanaf kunnen komen. Dat maakt hen onvrij.

Ze krijgen kost en inwoning maar moeten daar achteraf voor betalen, wat de schuld groter maakt. En er wordt vaak ook voor het gezin 'gezorgd', zodanig dat de schuld nog groter wordt. Dit zijn de verwerpelijke praktijken die we kennen van het ronselen van zeevarenden en vissers, wat tot in de negentiende eeuw veelvuldig voorkwam en waarvan we afscheid dachten te hebben genomen.

Aan boord worden de vissers vervolgens geconfronteerd met situaties die hen verder onvrij maken. Doordat zij meestal geen visum en werkvergunning voor de vlagstaat hebben, zijn zij in hun bewegingsvrijheid beperkt tot de havenplaats en de aangrenzende gemeenten (als zij hun paspoort én hun zeemansboekje kunnen tonen), kunnen zij voor langere perioden niet naar huis (er zijn gevallen van meer dan drie jaar bekend), moeten zij extreem veel arbeidsuren maken en zijn zij niet vrij van baan te veranderen.

Vaak kunnen zij hun paspoort en zeemansboekje niet tonen, omdat deze persoonsdocumenten door de schipper worden vastgehouden. Zij zijn dan aan het schip gekluisterd en kunnen dan geen kant op.

De internationale sociale partners hebben in Genève een gezamenlijke resolutie voorgesteld, die vrijwel onveranderd unaniem is aangenomen door de vergadering. De ILO wordt uitgenodigd richtlijnen op te stellen voor legale, internationale arbeidsbemiddeling en terbeschikkingstelling van vissers, met dat doel modelcontracten op te stellen voor zowel de scheepseigenaren als de vissers, voorlichtingsmateriaal te ontwikkelen en richtlijnen op te stellen voor klachtenprocedures.

Beleid versus veiligheid

Een ander groot probleem, dat zich niet alleen ten opzichte van migrerende vissers voordoet maar ten opzichte van alle vissers, is dat veel vlagstaten, in strijd met hun internationale verplichtingen ter verzekering van de veiligheid op zee, hun wetgeving voor vissers niet op orde brengen, terwijl zij dat voor de andere zeevarenden wel doen. En dat is vreemd, want van elke 25 werkenden op zee is er slechts één een zeevarende en zijn de overige 24 vissers.

Daar komt dan nog eens bij dat in visserijbeleid vaak geen rekening wordt gehouden met de nationale en internationale regels ter bescherming van vissers. Een treffend voorbeeld daarvan is de aanlandplicht, daar is-tie weer, die de EU gefaseerd invoert. Door die aanlandplicht moeten vissers in sommige visserijen bijvoorbeeld meer arbeidsuren gaan maken, waardoor zij niet kunnen toekomen aan de minimale rusttijden

BOETES

Ook op de Nederlandse kottervloot zijn vissers van buiten de Europese Unie/Europese Economische Ruimte werkzaam. Om te voorkomen dat de Nederlandse visserijsector net zo aan de schandpaal wordt genageld als Ierland, is het zaak dat eigenaren van vissersvaartuigen die om welke reden dan ook overwegen 'gastarbeiders' in te zetten zich goed rekenschap geven van de regels die in Nederland op dit vlak gelden. En zich niet door ronselaars en hun stromannen laten misleiden.

Er is een flink aantal valkuilen. Anders dan voor de koopvaardij is voor de visserij het uitgangspunt dat de inzet van deze groep migrerende vissers op het Nederlandse territorium (grondgebied, binnenwateren, zeehavens en territoriale zee) niet is toegestaan zonder schriftelijke werkvergunning van het UWV.

Als binnen de wettelijk voorgeschreven, minimale bezetting wordt gevestigd, is er doorgaans niet aan te ontkomen dat ook de gastarbeiders aan boord binnen het Nederlandse territorium werken. Laat je door de ronselaars en hun stromannen niet bedotten, want uiteindelijk betaalt de eigenaar van een vissersvaartuig de torenhoge boetes die de Arbeidsinspectie zonder medelijden oplegt! De Nederlandse brancheorganisaties hebben uitgebreide informatie beschikbaar die de scheepseigenaren kan helpen te voorkomen dat zij in de fout gaan.

De Nederlandse trawlersector heeft met het CNV een cao voor de migrerende vissers afgesloten die aan de internationale normen voldoet. Er zijn niet veel visserijen die het zoals Nederland hebben geregeld. Alleen Albacor in Spanje heeft een soortgelijke cao afgesloten met de vakbonden.

die diezelfde EU voorschrijft.

De oorzaak van dit alles ligt onder andere bij langs elkaar heen werkende overheidsinstanties op nationaal en internationaal niveau, die bovendien niet naar de scheepsbeheerders en vissers willen luisteren. Een en ander werkt het (niet goed te praten) illegale gebruik én misbruik van migrerende vissers in de hand.

Ook over deze problemen is in Genève uitgebreid gesproken. Zowel in de resolutie als in de conclusies van de vergadering wordt aangedrongen op ratificatie, implementatie en vervolgens adequate handhaving van de in-

ternationale normen op het gebied van veiligheid op zee, zoals die, welke zijn opgenomen in de Work in Fishing Convention, 2007 van de ILO, alsmede op adequate coördinatie en samenwerking tussen overheidsinstanties met verantwoordelijkheid voor de visserij, zowel op nationaal als op internationaal niveau. Aan de sociale partners is onder andere opgedragen de bewustwording te bevorderen van de benarde posities waarin migrerende vissers kunnen komen te verkeren. Dit artikel onder auspiciën van de Sectorraad Visserij is een eerste aanzet tot het uitvoeren van die taak."

De conclusies van de ILO-vergadering en de resolutie zijn toegankelijk gemaakt op de website van de ILO: http://www.ilo.org/sector/activities/sectoral-meetings/WCMS_552792/lang-en/index.htm